

Tunyogmatolcs református temploma

2014 január 04. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Szatmár megye itthon maradt részében, az egykori Mátészalkai járásban, a Fehérgyarmatra vezető 49-es számú főút mentén található Tunyogmatolcs. A XIX. század vége előtti térképeken még a kanyargós Szamos szemközti két partján láthatók a két önálló falut – Tunyogot és Matolcsot – mutató köröcskék, 1896-ban a folyó számos kanyarulatát átvágták, azóta békés holtág két oldalán fekszik az 1950-ben hatóságilag egyesített, jelenleg két és fél ezer lakosú község.

Mindkét településrész gazdag történelmi múltat mondhat magáénak, Matolcs az újkorban elnyerte a mezővárosi címet is. Írott történetje 1326-ban kezdődik, neve akkor szerepel először írásban levélben, Mathuchként. Később Mothichina alakban bukkan fel újra, a helynév szinte betűre azonos a horvátországi Nécse (ma: Nasice) közelében található Alsó- és Felsőmotocina falu nevével, a Máté személynév származékával.

Zsigmond király kori iratok szerint az onnan Szatmárba áttelepült lakosok hozták magukkal régi otthonuk nevét, amely egy 1407-ben kelt összeírásban újra olvasható. A középkorban várról is történik említés, az 1387-ben még létezett Castrum Mathuchyna azonban megsemmisült, utóbb a nyomát is elmosták az árvizek. 1436-ban Luxemburgi Zsigmond elvette a falut addigi birtokosaitól, a helynévé lett Matucsinaiktól, és az ecsedi Báthoriaknak adományozta. A nemzetség kihaltá után Bethlen Gábor kebelezte be, tőle I. Rákóczi György erdélyi fejedelem örökölte Matolcsot, amelyet 1707-ben II. Rákóczi Ferenc emelt oppidum – mezőváros – rangjára, és ruházott fel vásártartási joggal. A kuruc háborúk idején Szatmár vármegye többször tartotta e településen közgyűlését, utoljára éppen 1707-ben. 1810-től a nagykárolyi Károlyi család hatalmas birtokainak részévé lett a település, és az maradt egészen 1945-ig.

Tunyog – a bal parti társközség – 1313-ban szerepel először írott formában. A Tunyog helynév szintén személynévi eredetű: az 1335. évi pápai dézsmajegyzékben olvasható Thunugh névalak – helytörténeti forrás szerint – az Árpád-kori Káta nemzetségből származó Tunyogi család valamelyik tagjára vonatkozik. Tunyogiak mellett a (Bereg) daróci Daróciakat és a szintén daróci Szűcs család tagjait találjuk a település földesurai közt, ez utóbbiak 1378-ban kaptak királyi birtokjogot a falu egyik felére. A XVI. században a Petrichevich és a nagykállói Lelekös, 1630-ban Kozák Rácz János, az 1700-as években a Korda, Géressy, a gróf Károlyi és az Ilosvay család osztozott Tunyog javain.

Az 1600-as években mindkét falu lakossága áttért a református vallásra. Matolcs mezőváros régi temploma helyén

1767-ben kezdték el építeni új egyházukat a protestánsok barokk stílusban, harangtornya 1791-ben készült el. Berendezése XVIII. századi.

Tunyog a középkorban – vélhetően már a XIII. század második felében – egyházas hely volt. Plébániai templomának védőszentje Szent Tamás apostol, a községben tulajdona volt az óbudai klarisszai nővéreknek – a Szent Ferenc-rend női szerzetének – is. Egy 1347-ben kelt perirat szerint mindkét egyházi birtokrészt a (Nyír) csaholyi rendháznak – a Kátaiak családi monostorának – ítélte a királyi kúria. A középkori épületet csak másodlagos forrásokból rekonstruálhatjuk. 1688-ban tűzvész pusztította el a tetőzetét, a falai évtizedeken át elhagyottan, védtelenül álltak. Csak 1752-ben fogtak hozzá az újjáépítéséhez. Ekkor még külön állt a templomtól a fa harangláb, csak 1799 és 1806 között építették fel a hajó nyugati oldala elé a 32 méter magas, nyolcszegletű téglaharangtornyot. Barokk és kora klasszicista részletei és formajegyei dacára szinte „megszólalásig” emlékeztet a Felső-Tisza-vidék, Szatmár és a Szilágyság – szintén téglából készült – eredeti gótikus stílusú, a sarkain támpilléres, falazott gúlisakos, nyolcszögletű tornyaira, amelyek Gacsályon, Csengeren, Somlyóújlakon (és Vámosújfaluban) maradtak fenn.

Az öreg templomtestet, amely hosszúkás hajóból és a nyolcszög három oldalával záródó szentélyből állt, az elterjedt századelőn lebontották, majd 1914-ben építették az új, tágas gyülekezeti termet a torony mögé. A régi épületről készült fényképeken – melyeket a debreceni református kollégium gyűjteményében őriznek – látható a csúcsíves diadalív, megvoltak még a középkori kapuzatok a nyugati és a déli oldalon.

Irodalomtörténeti és történelmi érdekesség, hogy a híres Petőfi-versben megörökített Szamos-parti „kurta kocsmá” a két falu közötti régi rév matolcsi oldalán állt. Egykori bérlője a népes Frankl család volt, melynek sok-sok leszármazottja közül az 1896-ban született Béla szerzett magának hírnevet Zalka Máté néven. A spanyol polgárháborúban halt meg 1937-ben, Gerő Ernő politikai (Komintern) biztos egyik áldozataként.

Ludwig Emil - mno.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következő címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin működését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló